

פנינה צ'צ'יק - מנקר
כותבת על אחיה רב"ט שמחה מנקר ז"ל

אחי אהובי!

14 באוקטובר 1973, לקראת צהריים, אני שבה בבהילות מבית הספר. בעוד דקות בודדות ייחרב עליי עולמי וכל חיי יקבלו תפנית חדה. כבר שלושה ימים שאינך עוד בין החיים, אנחנו עדיין לא יודעים זאת. אני בת 12 בלבד, אתה סיימת את חייך בדיוק ביום הולדתך ה-20. השכנים מתגודדים בחצר הבניין, כולם מסבים את עיניהם ממני. אני שועטת במדרגות, דלת הכניסה לדירתנו פעורה, אמא יושבת בפינת האוכל רטובה כולה, מליטה את פניה במגבת וכל גופה אומר הלם מוחלט. אני עוצרת על סף הדלת, מסרבת לפסוע על פניו ולהיכנס הביתה. אני מבינה בדממה שהצעד האחד הזה יכניס אותי אל בית אחר, אל חיים אחרים, אל מציאות נוראה, ועדיין אינני יודעת את הבשורה.

אמא חשה בי בפתח הדלת, נושאת אליי את עיניה ומבקשת ממני בתנועת יד להיכנס הביתה. בכוחות על-אנושיים אני דוחפת את עצמי אל הבית ואז שומעת אותה לוחשת בשקט מקפיא: "אין לנו אותו יותר, הרגו לנו אותו". זהו הרגע שלעולם לא יימחה מזיכרוני, והוא שבועלה ונדחק בכל כך הרבה הזדמנויות במהלך החיים. שלושה ימים שלמים אנחנו חיינו בגן עדן של שוטים - אתה כבר לא היית ואנחנו חיינו בחיים של אזרחים במלחמה. גן העדן הזה הסתיים ברגע המצמית ההוא. מאותו הרגע ואילך אני יודעת שמתה, אבל לא מסוגלת עדיין להבין שלעולם לא תשוב ושלא אראה אותך עוד, ושלא אוכל להתבדח איתך ולשיר איתך ולהתחבק איתך - כל הדברים הפשוטים והטובים האלה שנהגנו לעשות ביחד, החל מרגע זה ואילך לא נעשה זאת שוב. ברגע זה התמוטטו להם אדני המשפחה שלנו ואני נתקפתי בהלה תהומית: איך נחיה מעתה ואילך? איך נמשיך להתקיים? איך אחזיק בחיים את זוג הורינו? איך עושים שגם הם לא יחמקו ממני?.

ומאז, כמעט 40 שנה בכל זאת אני ממשיכה בחיי. אני כל כך רוצה להאמין שממקומך אתה יודע זאת, אולי אפילו מחייך בהנאה מהישגיי, מהמשפחה המתוקה שיצרתי לעצמי, מדרכי שפילסתי לי, מההדגשים שבחרתי להתמקד בהם בחיי. בטח אתה גם יודע שכל הזמן אני מדברת אליך, מספרת לך, לא

שוכחת. אני תוהה איזה מין הגיון יש לשיחות החד צדדיות שאני מנהלת איתך במהלך כל השנים האלה? אתה הרי אינך כאן, אינך יכול להשיב לי ולבטח גם אינך יכול לשמוע את מחשבותיי, אבל השיחות השותקות האלה שאני מקיימת איתך בלב מאפשרות לי להיאחז בכנף בגדך, לשתק את האימה מפני הרגע בו לא אצליח לזכור את צליל קולך, את פרטיהם המדויקים של תווי פניך, את הדרך בה היית מהלך, את האופן בו היית מגיב.

כמעט 40 שנה חלפו, אתה נותרת בן 20, אני מזמן אינני הילדה הצעירה ההיא, ראיתי כמה דברים, חציתי ימים ומכשולים, ליבי נשבר אלפי פעמים, והגעגועים אליך לא נעלמו, לא פחתו, לא מצאו להם מנוח. בכל שולחן חג שאני עורכת אתה כל כך חסר, בכל תחנה של חיי אתה נפקד. לא היית איתי כשהורינו ביקשו נפשם למות ולבסוף הלכו לעולמם. לא ליווית אותי ביום גיוסי לצה"ל לאחר מאבק איתנים עם ההורים, לא פגשת מעולם את אישי, לא חיבקת אותי ביום חופתי, לא היית כאן לצידי כשנולדו ילדיי, לא יכולת להקל על חרדתי כשבתי-בכורתי התגייסה, לא ניגבת את דמעותיי כשתליתי לראשונה את מדיה לייבוש, לא יכולת לאחות את רסיסי ליבי כשפגשתי ברחוב את חברך לכיתה מוקף בילדיו דוחף עגלת תינוק. עד היום אינך יכול להשקיט את חששותיי מפני הדפיקה בדלת. אני כבר יודעת שדפיקה נוראה בדלת עלולה לבוא בכל רגע ולשאת עימה בשורת איוב חדשה.

ולא נשאר לי דבר ממך לבד מהגעגוע, והגעגוע הזה הוא עצום וכואב וצורב ובווער, ואין לו מזור ואין לו תרופה ואין לו הקלה ואין לו חוף.